

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 36/2014-8

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 21. januára 2014 predbežne prerokoval sťažnosť Mgr. E. Š. – ENSY, Kysucká cesta 8405/16C, Žilina, zastúpenej advokátom Mgr. Dr. Antonom Kušnírom, Jána Reka 13, Žilina, vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Rozhodcovského súdu v Bratislave sp. zn. 5171/12 z 15. júna 2012 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť Mgr. E. Š. – ENSY **o d m i e t a** pre nedostatok právomoci Ústavného súdu Slovenskej republiky na jej prerokovanie.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 28. novembra 2013 doručená sťažnosť Mgr. E. Š. – ENSY, Kysucká cesta 8405/16C, Žilina (ďalej len „sťažovateľka“), pre namietané porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé

súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Rozhodcovského súdu v Bratislave (ďalej len „rozhodcovský súd“) sp. zn. 5171/12 z 15. júna 2012.

Z podania a jeho príloh vyplynulo, že rozhodcovský súd rozhodoval o návrhu na zaplatenie pohľadávky od sťažovateľky z 24. mája 2012. Rozhodcovský súd vydal vo veci rozsudok sp. zn. 5171/12 z 15. júna 2012 bez uvedenia svojho sídla (t. j. bez riadneho označenia rozhodcovského súdu) a bez uvedenia právnickej osoby, ktorou je zriadený, čo je podľa sťažovateľky v rozpore s § 34 zákona č. 244/2002 Z. z. o rozhodcovskom konaní v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o rozhodcovskom konaní“) a z čoho podľa nej vyplývajú dôvodné pochybnosti, *„či rozhodnutie vo veci vydal príslušný súd a či rozhodnutie má zákonný podklad v súlade s ust. čl. 2 ústavy a nie je iba prejavom svojvôle (v rozpore s ust. čl. 1, 2 ods. 1 ústavy)...*“. Rozhodcovský súd nie je podľa sťažovateľky označený zákonným spôsobom a rozhodcovská doložka obsiahnutá v zmluvách o vyplnení blanko zmeniek trpí právnou vadou – zameniteľnosťou a neurčitnosťou subjektu oprávneného rozhodovať spory medzi signatármi, ktorá spôsobuje nulitu právneho úkonu zmluvy o vyplnení blanko zmeniek v časti rozhodcovskej doložky. Sťažovateľka preto tvrdí, že *„rozhodcovská doložka dojednaná v zmluvách o vyplnení a použití blanko zmeniek č. C/09/009271/1 zo dňa 11. 08. 2009 a č. C/09/009928/1 zo dňa 11. 08. 2009 uzatvorených medzi v nej označeným veriteľom a dlžníkom v čl. V. ods. 5., podľa ktorých sa zmluvné strany mali dohodnúť na riešení vzniknutých sporov predložením na rozhodnutie jednému rozhodcovi Rozhodcovského súdu v Bratislave, so sídlom Ventúrska 14, Bratislava, je neplatným právnym úkonom“*.

Napriek uvedeným vadám rozhodnutia podal veriteľ návrh na vykonanie exekúcie a Okresný súd Žilina bez toho, aby riadne preskúmal platnosť rozhodcovskej doložky, vydal 9. novembra 2012 poverenie na vykonanie exekúcie.

Sťažovateľka ďalej namieta, že namietaný rozsudok nie je v niektorých častiach riadne odôvodnený, čo spôsobuje jeho nepreskúmateľnosť. Rozhodcovský súd zároveň nesprávne aplikoval § 33 zákona o rozhodcovskom konaní, podobne nesprávne aplikoval

normy Občianskeho súdneho poriadku o doručovaní (aplikoval § 48 ods. 2 namiesto § 48 ods. 3), preto sa sťažovateľka domnieva, že k právoplatnému doručeniu zásielky nedošlo.

V sťažnosti sa ďalej uvádza:

„Sťažovateľka napriek tomu, že si neprevzala predmetnú zásielku rozhodcovského súdu, pri dodržaní všetkých zásad spravodlivého súdneho konania, by neutrpela ujmu na majetku v dôsledku výkonu rozhodnutia z nezákonného rozhodnutia, o ktorej sa dozvedela až po zaslaní upovedomenia o začatí exekučného konania sociálnou poisťovňou. Tento stav právnej nespravodlivosti u nej vyvolal enormnú psychickú záťaž.

Kedže rozhodcovská doložka podľa uvádzaných zmlúv bola v nich obsiahnutá bez toho, že sťažovateľka mala možnosť si zvoliť rozhodcu a ten ako rozhodca rozhoduje na základe voľby veriteľa opakovane, je dôvodne tvrdiť, že rozhodcovský súd je v ekonomickej závislosti od podaných návrhov veriteľa, čo spôsobuje, že jeho rozhodnutia porušujú právo účastníka konania na prejednanie veci pred nezávislým súdom, resp. na spravodlivé súdne konanie podľa ust. čl. 6 ods. 1 dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a s ust. čl. 46, ods. (1) ústavy na inú právnu ochranu.

Právomoc ústavného súdu na prejednanie rozhodnutia rozhodcovského súdu primerane odvodzujeme z nálezu ÚS - III. ÚS 162/2011-34 a to z dôvodu preskúmania dodržania zásad spravodlivého procesu, nakoľko aj rozhodcovské konanie je alternatívou konania pred všeobecnými súdmi. Aj rozhodcovské súdy sú povinné aplikovať právo tak, aby výsledkom nimi uplatnenej právomoci bolo rozhodnutie, ktoré splňa parametre zákonnosti a ústavnosti (obdobne III. ÚS 95/2010, II. ÚS 173/2010).

Podľa prezentovaného právneho názoru ÚS aj na odôvodnenia rozsudkov rozhodcovských súdov sa primerane vzťahuje aj čl.6 ods. 1 dohovoru, pretože čiastočne vykonávajú funkcie všeobecného súdu (Ettl. A. i. c. Rakúsko z 23. 04. 1987, séria A, č. 117, Campbell a Fell c. Spojené kráľovstvo y 28. 06. 1984, séria A, č. 80, Rolf Gustafsson c. Švédsko z 1. 07. 1997 a iné.)

Tak ako sme poukázali vyššie rozsudok rozhodcovského súdu nie je v niekoľkých častiach riadne odôvodnený, čím rozhodcovský súd sa dopustil porušenia zásady zákazu denegatio iustitiae (odopretie spravodlivosti). Preukázali sme, že odôvodnenie rozhodcovského súdu je nedostatočné nie len po hmotnoprávnej ale aj procesnoprávnej

stránke, nakoľko súd nesprávne aplikoval ustanovenie právnej normy o ktoré sa oprel, ale postupoval nelegitímne najmä v tom, že vychádzal z rozhodcovskej doložky, ktorá je pri dôslednom uplatnení všetkých právnych noriem, neplatnou rozhodcovskou doložkou a teda nezakladá právo na zákonné rozhodnutie.“

Na základe uvedených skutočností sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd vydal tento nález:

„Právo sťažovateľky Mgr. E. Š. - ENSY, so sídlom: Kysucká Cesta 8405/16C, 010 01 Žilina, Občianky SR, v konaní č. k.: sp. zn.: 5171/12 v právnom postavení odporkyne, vedenom Rozhodcovským súdom v Bratislave, so sídlom Ventúrska 14, 811 01 Bratislava na spravodlivé súdne konanie podľa ust. čl. 6 ods. 1 dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a právo podľa ust. čl. 46, ods. (1) Ústavy SR na inú právnu ochranu, bolo porušené.

Rozhodcovský rozsudok Rozhodcovského súdu v Bratislave so sídlom Ventúrska 14, 811 01 Bratislava v konaní č. k.: sp. zn.: 5171/12, zo dňa 15. 06. 2012 sa zrušuje.

Sťažovateľke Mgr. E. Š. - ENSY, so sídlom: Kysucká Cesta 8405/16C, 010 01 Žilina, Občianky SR, súd priznáva finančné zadosťučinenie v sume 10.000.- EUR, ktoré je povinný vyplatiť Rozhodcovský súd v Bratislave so sídlom Ventúrska 14, 811 01 Bratislava do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

Rozhodcovský súd v Bratislave so sídlom Ventúrska 14, 811 01 Bratislava je povinný uhradiť trovy právneho zastúpenia vo výške spolu 275,94 € na účet právneho zástupcu Mgr. Dr. Antona Kušníra...“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každú sťažnosť predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti sťažovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v ustanovení § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Predmetom konania pred ústavným súdom je sťažovateľkou namietané porušenie jej základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru rozsudkom rozhodcovského súdu sp. zn. 5171/12 z 15. júna 2012.

V súvislosti s napadnutým rozsudkom ústavný súd upriamuje pozornosť na princíp subsidiarity vyplývajúci z citovaného čl. 127 ods. 1 ústavy, podľa ktorého systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne (*„... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“*) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne.

Zmysel a účel princípu subsidiarity spočíva v tom, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale je úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Všeobecné súdy, ktoré sú v občianskom súdnom konaní povinné vykladať a aplikovať príslušné zákony na konkrétny prípad v súlade s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 5 ústavy, sú primárne zodpovedné aj za dodržiavanie tých práv a základných slobôd, ktoré ústava alebo medzinárodná zmluva dotknutým fyzickým osobám alebo právnickým osobám

zaručuje. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti ultima ratio – inštitucionálny mechanizmus, ktorý nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu podľa zásad uvedených v § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde (III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05, III. ÚS 133/05, III. ÚS 444/2012).

Ústavný súd preto pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zisťoval, či ochranu tým právam, porušenie ktorých v súvislosti s napadnutým rozsudkom sťažovateľka namieta v konaní pred ústavným súdom, neposkytuje iný všeobecný súd na základe jemu dostupných a účinných prostriedkov nápravy.

Zo sťažnosti a z priloženej dokumentácie nevyplýva, či sa sťažovateľka domáha osobitnou žalobou zrušenia napadnutého rozsudku na príslušnom všeobecnom súde z dôvodov uvedených v § 40 ods. 1 zákona o rozhodcovskom konaní. Naopak, argumentácia sťažovateľky, že právomoc ústavného súdu na prerokovanie jej sťažnosti odvodzuje z judikatúry ústavného súdu, podľa ktorej *„aj rozhodcovské konanie je alternatívnou konania pred všeobecnými súdmi“*, a preto *„aj rozhodcovské súdy sú povinné aplikovať právo tak, aby výsledkom nimi uplatnenej právomoci bolo rozhodnutie, ktoré spĺňa parametre zákonnosti a ústavnosti“*, nasvedčuje tomu, že takúto žalobu na všeobecnom súde ani nepodala. Vychádzajúc z už spomínaného princípu subsidiarity je pritom v prvom rade všeobecný súd nielen oprávnený, ale aj povinný rozhodnúť o ochrane označených práv sťažovateľky, čo vylučuje právomoc ústavného súdu v danej veci konať. Inými slovami, skutočnosti uvádzané sťažovateľkou neumožňujú ústavnému súdu vyvodiť taký záver, že by namietané porušenie v sťažnosti označených práv nebolo možné odstrániť v ňou iniciovanom konaní pred všeobecným súdom.

Na základe uvedeného ústavný súd konštatuje, že za daného stavu má sťažovateľka k dispozícii účinný právny prostriedok ochrany jej označených práv, porušenie ktorých namieta. V prípade, ak by okresný súd jej žalobe o zrušenie napadnutého rozsudku nevyhovел, bude mať možnosť domáhať sa nápravy v opravnom konaní v rámci riadneho

inštančného postupu, prípadne a za splnenia zákonom ustanovených podmienok aj využitím mimoriadneho opravného prostriedku (m. m. IV. ÚS 394/2012).

V spojitosti s tým je potrebné uviesť, že sťažnosť podľa čl. 127 ods. 1 ústavy nepredstavuje právny prostriedok nápravy, ktorý možno využiť súčasne popri iných prostriedkoch nápravy, ktoré má sťažovateľ k dispozícii; takúto sťažnosť možno uplatniť iba v tom prípade, ak napriek vyčerpaniu všetkých prípustných prostriedkov nápravy došlo podľa tvrdenia sťažovateľa k porušeniu jeho základných práv alebo slobôd (m. m. IV. ÚS 21/02). Sťažovateľ si preto nemôže vybrať orgán verejnej moci, ktorý mu má poskytnúť ochranu pred namietaným porušením jeho práv. Povinnosťou sťažovateľa je vyčerpať všetky právne prostriedky ochrany ním označených práv, porušenie ktorých namieta, tak ako to umožňuje právny poriadok Slovenskej republiky. Až po ich vyčerpaní a za predpokladu, že by boli splnené ostatné ústavné aj zákonné podmienky, by mohla byť daná právomoc ústavného súdu (IV. ÚS 171/04).

Vychádzajúc z postavenia ústavného súdu ako nezávislého súdneho orgánu ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy), ktorý nie je alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inštitúciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov (II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96), ústavný súd sťažnosť sťažovateľky po jej predbežnom prerokovaní odmietol pre nedostatok svojej právomoci na jej prerokovanie (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

Ústavný súd zároveň poukazuje na to, že podľa sťažovateľkou doručenej kópie napadnutého rozsudku toto rozhodnutie nadobudlo právoplatnosť 8. júla 2012 a vykonateľnosť 12. júla 2012. Sťažovateľka v sťažnosti síce spochybňuje správnosť fikcie doručenia zásielky od rozhodcovského súdu, z textu sťažnosti však jednoznačne nevyplývajú konkrétne skutočnosti, pre ktoré by ústavný súd mohol odôvodnene pochybovať, že došlo k doručeniu rozhodnutia rozhodcovského súdu. Zároveň je z textu sťažnosti a jej príloh zrejmé, že sťažovateľka sa o obsahu rozhodnutia dozvedela najneskôr 15. januára 2013 na základe upovedomenia o začatí exekúcie. Sťažnosť ústavnému súdu bola sťažovateľkou odoslaná na poštovú prepravu 26. novembra 2013, čo je zjavne po uplynutí lehoty ustanovenej zákonom o ústavnom súde na podanie sťažnosti.

Ústavný súd stabilne zotrúva na stanovisku, že nedodržanie lehoty na podanie sťažnosti je zákonom ustanoveným dôvodom na odmietnutie tejto sťažnosti ako podanej oneskorene podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde. V prípade podania sťažnosti po uplynutí zákonom ustanovenej lehoty neumožňuje zákon o ústavnom súde zmeškanie tejto lehoty odpustiť, pretože to kogentné ustanovenie § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde neumožňuje (napr. m. m. III. ÚS 124/04, IV. ÚS 14/03, III. ÚS 14/03).

Z tohto dôvodu bolo možné predmetnú sťažnosť odmietnuť aj z dôvodu jej oneskoreného podania ústavnému súdu.

Keďže ústavný súd odmietol sťažnosť už pri jej predbežnom prerokovaní, bolo bez právneho dôvodu zaoberať sa ďalšími návrhmi sťažovateľky uvedenými v petite.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 21. januára 2014